

Malmö högskola
Rektor

Luntmakargatan 13, Box 7851,
SE-103 99 Stockholm, Sweden
Tfn/Phone: +46 8 563 085 00
Fax: +46 8 563 085 50
hsv@hsv.se, www.hsv.se

Maria Södling
08-563 085 78
Maria.Sodling@hsv.se
BESLUT

2010-06-29
Reg.nr 641-1390-10

Beslut om tillstånd att utfärda examina på forskarnivå inom området nya medier, offentligheter och gestaltungsformer

Högskoleverket beslutar att ge Malmö högskola tillstånd att utfärda licentiatexamen och doktorsexamen inom området nya medier, offentligheter och gestaltungsformer.

Ansökan och ärendets hantering

Malmö högskola har ansökt hos Högskoleverket om tillstånd att utfärda examen på forskarnivå inom området nya medier, offentligheter och gestaltungsformer. För granskning av ansökan har Högskoleverket utsett följande sakkunniga: professor Lowe Hedman, Uppsala universitet, professor Ingegerd Rydin, Högskolan i Halmstad, professor Ilpo Koskinen, Aalto-universitetet och professor Dag Svanæs, Norges teknisk-naturvitenskaplige universitet. Professor Christina Ullenius har fungerat som moderator. Underlag för bedömningen har varit högskolans ansökan samt intervjuer med representanter för högskolan vid en hearing i Stockholm den 4 maj 2010. De sakkunnigas yttrande bifogas.

Bedömning

Bedömningen har gjorts utifrån de krav som ställs i högskolelagen och högskoleförordningen och utifrån de bedömningsgrunder som Högskoleverket har utarbetat. De sakkunnigas bedömning är att högskolan ska beviljas tillstånd att ge examina på forskarnivå inom området nya medier, offentligheter och gestaltungsformer. Högskoleverket instämmer i denna bedömning.

Med hänvisning till 6 kap. 5 b § högskoleförordningen (1933:100) lämnar Högskoleverket även tillstånd att utfärda masterexamen inom samma område.

Beslut

Högskoleverket beslutar att ge Malmö högskola tillstånd att utfärda licentiatexamen och doktorsexamen inom området nya medier, offentligheter och gestaltungsformer.

Högskoleverket beslutar också att ge Malmö högskola tillstånd att utfärda masterexamen inom samma område.

Beslut i detta ärende har fattats av universitetskanslern Anders Flodström efter föredragning av utredaren Maria Södling i närvaro av huvudsekreteraren Lena Adamson, pressekreteraren Kristin Lindqvist och avdelningschefen Magnus Hjort. I ärendets beredning har även utredaren Mehdi Sedigh Zadeh medverkat.

Anders Flodström

Maria Södling

Kopia till:
Utbildningsdepartementet
De sakkunniga

Utlåtande för ansökan om tillstånd att examinera på forskarnivå inom området nya medier, offentligheter och gestaltungsformer, Malmö högskola

Område: nya medier, offentligheter och gestaltungsformer

Ingående forskarutbildningsämnen där utbildning initialt kommer att anordnas: interaktionsdesign samt medie- och kommunikationsvetenskap (MKV)

Område för examenstillstånd

Området nya medier, offentligheter och gestaltungsformer (NMOG) definieras i ansökan på följande sätt: ”(NMOG) handlar om studier av digitalt understödd medierad kommunikation och de särdrag den har, med användning av samhällsvetenskapliga, kulturvetenskapliga och medievetenskapliga perspektiv som huvudsakliga analytiska raster. Det handlar vidare om designvetenskapliga experiment med nya digitalt understödda kommunikationspraktiker – experiment som kan byggas på analytiska insikter och som i sin tur kan skapa stoff för vidare studier och reflektion.” Inom området avser högskolan att initialt anordna utbildning i forskarutbildningsämnena interaktionsdesign och medie- och kommunikationsvetenskap. Av ansökan framgår att datavetenskap kan stå näst i tur för en integrering i området. Vid hearingen framkom att det är den mindre tekniskt orienterade delen av datavetenskapen som avses. Tanken att denna inriktning, men inte den tekniskt orienterade delen av datavetenskapen, skulle kunna stödja de båda andra disciplinerna överensstämmer med bedömargruppens uppfattning. Området förefaller därmed både rimligt och ändamålsenligt.

I ansökan betonas vikten av en flervetenskaplig ansats. Bedömargruppen instämmer i denna ambition, men menar också att det är viktigt att de olika forskningsämnena ges likvärdiga möjligheter när det gäller att formulera forskningsfrågor. I ansökan presenteras ett antal, delvis rätt spretiga, forskningsintressanta frågor. Bedömargruppen hade förväntat sig en sammanhållen beskrivning av på vilket sätt och på vilka grunder gemensamma forskningsprojekt skulle kunna tas fram, kanske i form av en gemensam forskningsplan. Detta bland annat med tanke på den omfattande verksamhet som högskolan förväntar sig ska byggas ut – och det tämligen omgående. Efter hearingen är bedömargruppens intryck att denna brist inte hindrar en positiv hållning till det föreslagna området för forskarutbildning.

Sammanfattningsvis anser bedömargruppen att högskolans argumentation för området för examenstillstånd är tillfredsställande.

Högskolans kvalitetsarbete

Om examenstillstånd erhålls kommer högskolan att inrätta en ny fakultet, kultur och samhälle, utifrån det som tidigare har varit ett ledningsorgan för samma verksamhet. Under fakulteten, det vill säga nuvarande områdesstyrelse, kommer det att finnas en forsknings- och forskarutbildningsnämnd (FUN) till vilken delegeras beslut angående allmänna och individuella studieplaner, uppföljning av studieplaner, antagning av doktorander, utseende av handledare och examinatorer samt utvärderingar av utbildningar. Fakultetsnämnden behåller bland annat rätten

att fatta beslut om nya forskarutbildningsämnen inom fakulteten. På ämnesnivå inrättas handledarkollegier, vilka får till uppgift att bereda löpande ärenden till FUN. Enligt högskolans ledning har områdesstyrelsen redan i dag ett gott administrativt stöd med bland annat en forskningshandläggare på halvtid, som samtidigt fungerar som studierektor för forskarutbildningen. Enligt ansökan kommer denna funktion att ytterligare förstärkas vid ett positivt besked om forskarutbildning inom området. Kvaliteten i forskarutbildningen ska upprätthållas genom återkommande dialoger och utvärderingar som sköts av en operativt ansvarig för varje forskarutbildningsämne. Utifrån de dokument som lämnats in och den hearing som hållits anser vi att den allmänna studieplanen och de individuella motsvarigheterna kommer att kunna vara en garanterad för forskarutbildningens kvalitet.

En punkt som förefaller något oklar är hur ledningen tänker sig avvecklingen av olika verksamheter, exempelvis forskarutbildningsämnen och forskarutbildningskurser. Vad bedömargruppen kunde förstå av fakultetsledningen kommer detta att ge sig av sig självt; när efterfrågan på specifika aktiviteter inte längre finns, avvecklas dessa. Några liknande synpunkter på de nu aktuella profilmrådena framkom inte.

Enligt högskolans kvalitetsplan för perioden 2008–2012 har högskolan tydliga mål för bland annat antalet disputerade lärare (en ökning från 42 procent till 60 procent), att andelen docenter och professorer ska öka och att disputerade lärare ska avsätta minst 20 procent av sin arbetstid till undervisning på grundnivå och avancerad nivå. Ledningen anser att detta ska borga för en undervisning på hög vetenskaplig och pedagogisk nivå. Högskolan har tagit fram dokumentet ”Policy för utbildning på forskarnivå vid Malmö högskola”, som ger vägledning för både forskarstuderande och handledare.

Sammanfattningsvis anser bedömargruppen att högskolans kvalitetsarbete är tillfredsställande.

Forskarutbildningsmiljö

I dag finns 6 doktorander i ämnet interaktionsdesign och 5 i medie- och kommunikationsvetenskap. Interaktionsdesign har haft forskarutbildning i ämnet sedan 1999. Genom ett samarbetsavtal har utbildningen ägt rum vid Blekinge tekniska högskola. 7 doktorander har disputerat i ämnet. Samtliga finns kvar inom akademien. MKV har sedan 2005 haft ett liknande samarbetsavtal med Karlstads universitet. Vad bedömargruppen förstår har inte någon av dessa doktorander disputerat. Den studiesociala miljön för dessa doktorander består dels i en högskolegemensam centrumbildning kallad Medea Collaborative Media Initiative (Medea), dels institutionen för konst, kultur och kommunikation, allmänt kallad K3. Målsättningen är enligt ansökan att båda ämnena ska ha 7–8 doktorander, det vill säga totalt 14–16 forskarstuderande, alltså en ökning med upp till 3 doktorander för vardera.

Centrumbildningen Medea, som är direkt underställd högskolans rektor, startades så sent som 2009, i syfte att administrera de externa resurser som kommit högskolan till del i form

av framför allt medel från KK-stiftelsen, ett belopp motsvarande cirka 150 miljoner kronor. Medea har redan i dag ett tiotal forskare och andra medarbetare på heltid och två pågående forskningsprogram. Personerna har sin organisatoriska hemvist på K3. Ett omfattande externt nätverk har skapats, cirka 90 företag deltar enligt inlämnade handlingar. I första omgångens ansökningar till KK-stiftelsen finns 25 företag representerade. Få av dem deltar med monetära medel. Bidragen består huvudsakligen av att företagen ställer tekniska resurser eller anställda till förfogande för att möjliggöra respektive utföra forskningsuppdrag.

Ytterligare en akademisk miljö är designforskarskolan Designfakulteten, där fyra av de ovan nämnda doktoranderna, både från interaktionsdesign och MKV, deltar. Forskarskolan (<http://designfakulteten.kth.se>) ger PhD-kurser och sommarskola med relevanta ämnen.

De forskarstuderande, som formellt varit inskrivna vid ovan nämnda universitet och högskola, har tillbringat merparten av sin studietid vid Malmö högskola. Vid hearingen uttryckte doktoranderna stor tillfredsställelse över sina möjligheter till studier vid högskolan. De hade egna tjänsterum och bra infrastruktur i form av laborationslokaler och liknande samt tillgång till god handledning från handledare från högskolan. Just det tvärvetenskapliga forskningsarbetet betonades som värdefullt. Deltagande i planering av inriktningen av de högre seminarierna vid K3, vilket skedde i samarbete med seniora forskare, bedömdes också som värdefullt.

En brist synes vara tillgången på forskarutbildningskurser. Ledningen för forskarutbildningen föreföll medvetna om det förhållandet. Vad gäller MKV har bland annat skapats ett samarbete när det gäller forskarutbildningskurser mellan Malmö högskola, Karlstads universitet, Södertörns högskola och Örebro universitet. Vidare deltar man i nordiskt forskarutbildningssamarbete. Huruvida man också har deltagit i webbaserade forskarkurser framgår inte av ansökan. Den verksamhet man avser att bedriva kommer emellertid att vara öppen även för forskarstuderande från andra universitet och högskolor. Bedömargruppens erfarenhet är att med ett begränsat antal studerande på forskarutbildningsnivå är detta det enda möjliga tillvägagångssättet för att kunna erbjuda bra och varierad forskarutbildning.

Något som ytterligare kommer att underlätta för de enskilda institutionerna inom Malmö högskola är att högskolan ger ett antal, för flera ämnen gemensamma, forskarutbildningskurser, som exempelvis vetenskapsfilosofi och informationsökning. Det avlastar självfallet de enskilda forskarutbildningsämnena, vilka kan koncentrera sin forskarutbildningsverksamhet på det egna ämnet.

Bedömargruppen finner att forskningsmiljön, både den akademiska och den studiesociala, uppfyller de krav man rimligtvis kan ställa på en sådan. Doktoranderna är tillräckligt många för att ha utbyte av varandra och de tas uppenbarligen om hand av seniora forskare i olika forskningsprojekt. Vad som beskrivits ovan borgar enligt gruppens uppfattning för att de forskarstuderande i tillräckligt stor utsträckning kommer att välja att befinna sig i den egna forskarutbildningsmiljön.

Utbildningsmiljön är internationellt orienterad. Bland annat har NMOG-forskare deltagit i ett antal större EU-projekt, varav som koordinatörer för två. Många av de seniora medlemmarna i forskningsmiljön publicerar sig regelbundet på engelska samt ingår i internationella forskningsnätverk. Några handledare har varit gästforskare vid utländska

lärosäten. Utöver det förefaller de ekonomiska möjligheterna för doktoranderna att få ersättning för deltagande i internationella konferenser vara väl tillgodosett. Samtliga dessa förhållanden borgar för att doktoranderna inlemmas i en internationellt präglad forskningsmiljö.

Sammanfattningsvis anser bedömargruppen att forskarutbildningsmiljön är tillfredsställande.

Handledarresurser

I dag finns tre möjliga handledare i interaktionsdesign. Den tid de kan lägga på forskarutbildningen motsvarar enligt ansökan 60 procent av en heltidstjänst. Det motsvarar handledningsmöjligheter av cirka 12 doktorander. Inom MKV finns fyra möjliga handledare, som också har en sammanlagd tjänstgöring på forskarutbildningen motsvarande 60 procent, det vill säga också handledning av 12 forskarstuderande. Handledarnas tjänstgöringstid inom forskarutbildningen ska användas både för handledning, kursutveckling och att driva forskarutbildning. Enligt bedömargruppens beräkning möjliggör de befintliga resurserna, utöver handledningen av i genomsnitt sju doktorander per ämne, i det närmaste två kurser per termin. En ökning av resurserna i form av en eller två professorer (se nedan) säkrar en sådan modell. De handledare som finns på plats har, så gott som samtliga, lång erfarenhet av forskning och forskarutbildning. Flera av dem har själva utvecklat forskarutbildningskurser och genomfört sådana, vilket sannolikt underlättar det fortsatta kursutvecklingsarbetet.

Enligt detta resonemang är handledningen tryggad för den närmaste framtiden. Inom två respektive tre år går två av handledarna i pension. Vid hearingen framkom att en professur inom området nya medier håller på att tillsättas och att ytterligare en professur tillkommer under 2010. Såväl handledningsresurser som möjligheterna att driva forskarutbildningskurser förstärks därmed.

Målsättningen inom den nya organisationen med två forskarutbildningsämnen är att tilldela varje doktorand en handledare från vart och ett av ämnena. En doktorand i interaktionsdesign får följaktligen en huvudhandledare från detta ämne och en biträdande handledare från MKV och tvärtom. Det förefaller oss vara ett bra sätt att integrera både forskarutbildningen och forskningen i framtiden.

Sammanfattningsvis anser bedömargruppen att handledarresurserna är tillfredsställande.

Ekonomi

De ekonomiska förutsättningarna för verksamheten förefaller goda. I botten ligger ett stöd från KK-stiftelsen (se ovan) om 150 miljoner kronor. I ansökan anges att externa medel – flera större EU-projekt, där högskolan har varit koordinator för två av dem – i genomsnitt uppgått till 12 miljoner kronor per år under den senaste tioårsperioden. Fördelningen mellan de olika områdena förefaller relativt jämn,

enligt utsagor från representanter för K3. Omfattningen är i jämförelse med liknande institutioner förhållandevis stor.

Utöver dessa medel ställer högskolan under 2010 upp med ett belopp på 4,7 miljoner kronor och ytterligare 2 miljoner kronor till samhällets informationsteknik – ett område med relevans för forskningsprofilen. Enligt ansökan och uttalande från högskolans ledning kommer de åtta profilområdena att erhålla specialdestinerade medel för profilverksamhet motsvarande ett årligt belopp upp till 5 miljoner kronor.

Som redan har nämnts har verksamheten redan i dag ett samarbete med ett nittiototal företag och organisationer inom regionen. Det ger oss anledning att tro att NMOG kommer att vara framgångsrika när det gäller att formulera kvalificerade ansökningar till KK-stiftelsen.

Slutsatsen är att det finns tillräcklig finansiering för att nå upp till uppsatta mål för forskarutbildningen, vad avser både kurser och antal forskarstuderande. Till det bidrar säkert målsättningen att på ett tidigt stadium föra in unga forskare i forskningsprojekt ledda av seniora forskare. Bedömargruppens uppfattning är att det är viktigt att verksamheten inom just den aktuella forskningsprofilen stötts ekonomiskt för den experimentella delen av verksamheten. Den kräver olika typer av laborativa miljöer med särskild teknisk utrustning, vilken vanligtvis är dyr. Högskoleledningen måste vara uppmärksam på det.

Sammanfattningsvis anser bedömargruppen att ekonomin är tillfredsställande.

Infrastruktur

Redan tidigare har beskrivits något av den infrastruktur som finns för forskning och forskarutbildning. K3:s lokaler tillsammans med Medeas är basen för verksamheten. Här finns uppenbarligen relevanta lokaler för föreläsningar, seminarieverksamhet och möten samt studior och laboratorier för experimentella studier. Även tillgången till bibliotekstjänster förefaller god.

Sammanfattningsvis anser bedömargruppen att infrastrukturen är tillfredsställande.

Sammanfattande bedömning och förslag till beslut

Sammantaget anser bedömargruppen att Malmö högskola har en möjlighet att utveckla en intressant och spännande forsknings- och forskarutbildningsmiljö inom ett viktigt område. Tvärvetenskapliga forskningsmiljöer är nödvändiga för att studera de frågeställningar som beskrivits i ansökan. Forskarutbildningsmiljön förefaller god, liksom handledarresurser och övriga resurser som behövs för att på ett relevant sätt etablera och bedriva en forskarutbildning. Den nödvändiga infrastrukturen finns på plats och ekonomin förefaller vara tillfredsställande, både på kort och på lång sikt.

Bedömargruppen föreslår att Högskoleverket ger Malmö högskola tillstånd att utfärda examen på forskarnivå inom området nya medier, offentligheter och gestaltungsformer.